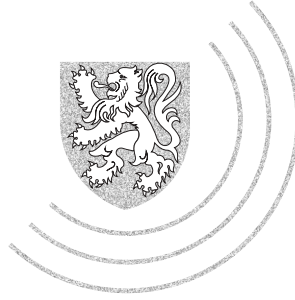

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

25 april 2002

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met :

- 1° de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Cuba inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 19 mei 1998 ;**
- 2° de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Verenigde Mexicaanse Staten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Mexico op 27 augustus 1998 ;**
- 3° de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek El Salvador inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 12 oktober 1999**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden
uitgebracht door de heer Jacques Laverge**

Samenstelling van de commissie :

Voorzitter : de heer Luc Van den Brande.

Vaste leden :

de heren Freddy Sarens, Walter Vandenbossche, Luc Van den Brande, Johan Weys ;

de heren Louis Bril, Peter Gysbrechts, Jacques Laverge, Stefaan Platteau ;

de heren Karim Van Overmeire, Christian Verougstraete, Miel Verrijken ;

de heren Peter De Ridder, Patrick Hostekint ;

de heer Frans Ramon ;

de heer Etienne Van Vaerenbergh.

Plaatsvervangers :

mevrouw Brigitte Grouwels, de heer Erik Matthijs, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Jef Van Looy ;

de heren Julien Demeulenaere, Didier Ramoudt, Marc van den Abeelen, Paul Wille ;

mevrouw Hilde De Lobel, de heren Pieter Huybrechts, Luk Van Nieuwenhuysen ;

de heren Marcel Logist, Jacques Timmermans ;

de heer Eloi Glorieux ;

de heer Jan Roegiers.

Zie :

1051 (2001-2002)

– Nr. 1 : Ontwerp van decreet

– Nr. 2 : Amendement

INHOUD

	Blz.
I. Inleidende uiteenzetting door de heer Paul Van Grembergen, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid	4
I.1. Institutionele context, doel, opzet en inhoud van de overeenkomsten	4
I.2. Politieke en economische schets van de partnerlanden	4
A. Het economisch belang van Centraal-Amerika voor Vlaanderen	4
B. Cuba	5
C. Mexico	5
D. El Salvador	5
II. Algemene bespreking : vragen en opmerkingen van de leden	6
II.1. Algemene bemerking m.b.t. het ondersteunen van de mensenrechten in Centraal-Amerika	6
A. Tussenkoms van de heer Jan Roegiers	6
B. Tussenkoms van de heer Eloi Glorieux	6
II.2. Cuba	6
A. Tussenkoms van de heer Patrick Hostekint	6
B. Tussenkoms van de heer Eloi Glorieux	7
C. Tussenkoms van de heer Karim Van Overmeire	8
D. Tussenkoms van de heer Etienne Van Vaerenbergh	9
II.3. Mexico	10
II.4. El Salvador	10
III. Algemene bespreking : replieken van de minister	10
IV. Stemmingen	11
IV.1. Stemming over de artikelen	11
IV.2. Stemming over het geheel	12
Tekst aangenomen door de commissie	13

DAMES EN HEREN,

In de Commissie voor Buitenlandse en Europese Aangelegenheden werd op datum van donderdag 21 maart 2002 het ontwerp van decreet houdende instemming met de investeringsbeschermingsakkoorden tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en drie Midden-Amerikaanse staten, respectievelijk Cuba, Mexico en El Salvador, besproken en goedgekeurd.

I. INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE HEER PAUL VAN GREMBERGEN, VLAAMS MINISTER VAN BINNENLANDSE AANGELEGHENEDEN, AMBTENARENZAKEN EN BUITENLANDS BELEID

I.1. Institutionele context, doel, opzet en inhoud van de overeenkomsten

De minister situeert vooreerst de interne institutionele context waarbinnen de voorliggende verdragen tot stand zijn gekomen. Zo wijst hij erop dat deze verdragen bilateraal werden gesloten in het kader van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU), waarvan zowel België als het Groothertogdom Luxemburg deel uitmaken. Voor wat België betreft, zijn naast de federale overheid, ook de drie gewesten bevoegd. Deze investeringsakkoorden zijn immers duidelijk gemengde verdragen. Voor een meer omstandige motivering van de gemengde aard van deze verdragen verwijst de minister de commissieleden naar de desbetreffende passage in de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet (pag. 3).

Dergelijke akkoorden worden door de BLEU reeds meer dan dertig jaar gesloten, en dit bijna uitsluitend met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Bij deze landen mag er immers meestal van uitgegaan worden dat het risico voor buitenlandse investeerders inherent hoger ligt. De leden van de BLEU hebben te dien einde een typetekst goedgekeurd die zij aan hun prospectieve verdragspartners voorleggen als basis voor de onderhandelingen. De minister wijst er daarbij op dat de betreffende tekst op 29 juni 1994 ook door de Vlaamse regering werd goedgekeurd.

Het spreekt daarbij voor zich dat de Vlaamse regering in het algemeen positief staat tegenover het sluiten van dergelijke investeringsakkoorden, omdat ze extra-waarborgen bieden aan Vlaamse investeerders in het buitenland. Bij ontstentenis

van een dergelijk verdrag is de algemene regel immers dat buitenlandse investeringen onder de toepassing vallen van de wetgeving van het land waar ze gelokaliseerd zijn. Dit betekent ipso facto dat de betrokken wetgeving, zelfs indien ze investeringsvriendelijk is, toch steeds eenzijdig door het ontvangende land in ongunstige zin gewijzigd kan worden. Het grote voordeel van een verdrag is dan ook gelegen in het feit dat dit instrument verzekert dat de erin overeengekomen rechten en beschermingsmaatregelen slechts met wederzijdse instemming kunnen worden gewijzigd. De minister laat daarbij opmerken dat het werken langs een verdrag ook nog het bijkomende voordeel oplevert dat de erin vervatte verbintenissen beter afdwingbaar zijn, doordat deze verdragen voorzien in arbitrageprocedures, zowel voor de investeerder als voor de staten-partijen bij de overeenkomst. De internationale rechtssfeer biedt in deze met andere woorden een veel betere bescherming.

De voornaamste doelstelling van een dergelijke overeenkomst is het aanmoedigen van investeringen via de vrije toegang tot het grondgebied van de verdragspartijen en de vrije overmaking naar het buitenland van de inkomsten uit activiteiten in dat land. Daarnaast genieten investeerders van de betrokken partijen dezelfde behandeling als de binnenlandse investeerders (het zogenaamde "national treatment"). Ook de clause van de meest begunstigde natie (MFN), die ons op dezelfde voet zet met derde partijen, is van toepassing. En last but not least verbinden de verdragspartijen zich bovendien tot een vergoedingsplicht ingeval van onteigenende maatregelen.

I.2. Politieke en economische schets van de partnerlanden

Voor een omstandige politieke en economische schets van de drie partnerlanden verwijst de minister de commissieleden volgaarne naar de uitstekende memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet. Dit laat hem toe zich te beperken tot het toevoegen van een aantal recente gegevens en evoluties in de drie Centraal-Amerikaanse landen in kwestie.

[A] Het economisch belang van Centraal-Amerika voor Vlaanderen

Ten algemenen titel wijst de minister er vooreerst op dat de Vlaamse export naar Centraal-Amerika in 2000 ongeveer 0,7 miljard euro (of 28 miljard BEF) bedroeg. Dat betekende een stijging met ruim 85 percent ten aanzien van 1999. In december 2001 leidde de Vlaamse minister van Economie,

Buitenlandse Handel en Huisvesting een handelsmissie naar Cuba en Mexico. Enkele KMO's uit de voedings- en technologiesector kregen zo de kans om een potentiële markt van 100 miljoen inwoners te leren kennen.

[B] Cuba

Voor wat Cuba betreft, kan de minister meedelen dat de Cubaanse economie het al bij al redelijk goed doet. Het land lijkt zich reeds te herstellen van de schok van de gebeurtenissen van 11 september 2001 in de VS. In 2001 groeide de Cubaanse economie met iets minder dan 4 percent en voor 2002 wordt een economische groei van 5 percent verwacht. Die groei is overigens vooral te danken aan de ontwikkeling van de toeristische sector. Wie regelmatig een reisbrochure doorbladert, weet genoegzaam dat Cuba een topbestemming geworden is. De florerende toeristische sector zorgt, bij wege van afgeleide, ook voor investeringen inzake infrastructuur en transport, telecommunicatie en waterdistributie. De minister wijst er daarbij overigens wel op dat deze toeristische boom ook bepaalde, sociaal minder wenselijke, gevolgen heeft.

Volgens cijfers van Export Vlaanderen is Cuba het 107de exportland van Vlaanderen. In 2000 werd voor 17,1 miljoen euro uitgevoerd. En nog begin maart 2002 verlengde Interbrew zijn joint-venture met de plaatselijke overheid met dertig jaar. Na de bouw van een nieuwe brouwerij zou de productiecapaciteit worden opgedreven van 600.000 tot 2,1 miljoen hectoliter.

De minister wijst er daarna op dat een aantal Amerikaanse bedrijven in december 2001, voor het eerst sinds de invoering van het handelsembargo, levensmiddelen hebben geleverd aan Cuba. Die levering was het gevolg van een beslissing van het Amerikaanse Congres, dat in oktober 2000 het embargo versoepelde door de verkoop van geneesmiddelen en levensmiddelen aan Cuba toe te laten. Aanvankelijk weigerde Cuba overigens van die mogelijkheid gebruik te maken, maar nadat het land door de orkaan Michelle werd getroffen, aanvaardde Havana toch de Amerikaanse hulp. Nog begin januari 2002 veroordeelde de Wereldhandelsorganisatie (WHO) overigens een Amerikaanse wet die het onmogelijk maakte om merknamen van genationaliseerde Cubaanse bedrijven te beschermen. Aanleiding tot dit dispuut waren de rechten op het rummerk "Havana Club" op de Amerikaanse markt.

Volledigheidshalve geeft de minister ten slotte nog mee dat in januari 2002 een aantal gevangen geno-

men Al Qaeda-leden werden overgebracht naar de Amerikaanse basis van Guantánamo, die op Cuba ligt.

[C] Mexico

Ook de Mexicaanse economie ontsnapte vanzelfsprekend niet aan de wereldwijde economische terugval, die nog geaccentueerd werd door de gebeurtenissen van 11 september in de VS. In het derde kwartaal van 2001 daalde het Mexicaanse Bruto Binnenlands Product (BBP) met 1,6 percent en in het vierde kwartaal zelfs met 1,8 percent. De OESO verwacht voor 2002 een groei van de Mexicaanse economie met 1,5 percent.

De minister laat daarbij echter wel opmerken dat de Mexicaanse peso, ondanks deze veeleer zwakke economische prestaties, de sterkste munt van 2001 was. Tegenover de euro realiseerde hij zelfs een koersstijging van 11,5 percent. Die koppositie is te danken aan de stijging van de aandelen, de overnames van bedrijven door buitenlandse ondernemingen en de hoge rente. De beurs van Mexico steeg in datzelfde jaar overigens met 14 percent.

Mexico neemt de 35ste plaats in op de lijst van Vlaamse exportlanden. In 2000 voerde Vlaanderen voor 0,46 miljard euro uit naar Mexico. Dat was meer dan een verdubbeling ten opzichte van 1999. Als verklarende factoren voor deze stijging haalt de minister enerzijds de sterk toegenomen uitvoer van wagens aan, maar anderzijds wijst hij erop dat een en ander ook kan gezien worden als een compensatie voor de achteruitgang in 1999 als gevolg van de economische crisis. Toch blijft er netto hoe dan ook een zeer sterke toename over. Het zeer open handelsbeleid dat Mexico sedert enkele jaren voert is zeker niet vreemd aan die goede cijfers. Op het vlak van investeringen staat België momenteel echter nog nergens. In 2001 werd voor 11,1 miljoen geïnvesteerd in Mexico, wat slechts 1 percent van het totaal van de Europese investeringen betekende.

[D] El Salvador

Tot slot kan de minister ook nog meedelen dat in de loop van dit jaar projecten zullen starten in het kader van de trilaterale samenwerking tussen Vlaanderen, Chili en El Salvador. Op dit ogenblik lopen er dan ook al voorbereidende besprekingen tussen de ambassades van Chili en El Salvador en de Vlaamse administratie Buitenlands Beleid.

Nog maar zeer recent, meer bepaald op 12 maart 2002, bereikten de regeringsleiders van El Salva-

dor, Nicaragua, Guatemala, Honduras, Costa Rica en Panama een akkoord om een vrijhandelsovereenkomst met de Verenigde Staten te sluiten. Door dat akkoord willen ze meer inkomsten en arbeidsplaatsen verwerven. Tegelijk zouden zo ook de illegale migratiestromen naar de Verenigde Staten moeten kunnen worden afgeremd.

Afsluitend attendeert de minister de commissieleden er daarna op dat nog maar zeer recent een nieuwe Salvadoraanse ambassadeur in België werd geaccrediteerd. De instemming van het Vlaams Parlement met dit verdrag kan dan ook als een blijk van verwelcoming en vriendschap ten aanzien van El Salvador worden beschouwd. Daarnaast brengt de Cubaanse minister van Buitenlandse Zaken, de heer Angel Dalmau Fernández, gedurende de laatste week van maart een bezoek aan ons land, terwijl in de loop van de maand mei de Mexicaanse president, de heer Vincente Fox, op staatsbezoek komt. Het hoeft daarbij natuurlijk geen betoog dat het feit dat Vlaanderen in de binnen-Belgische context de laatste entiteit is die deze akkoorden nog moet goedkeuren, aan een en ander wel een zekere urgentie geeft.

Om al die redenen verzoekt de minister de commissieleden dan ook om de hun voorgelegde investeringsakkoorden met Cuba, Mexico en El Salvador te willen goedkeuren.

II. ALGEMENE BESPREKING : VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN

II.1. Algemene bemerking m.b.t. het ondersteunen van de mensenrechten in Centraal-Amerika

A. Tussenkoms van de heer Jan Roegiers

Verwijzend naar zijn tussenkomsen bij een aantal vroeger reeds in deze commissie besproken en goedgekeurde verdragen, wenst de heer Jan Roegiers nogmaals een lans te breken voor een grotere aandacht voor de mensenrechten in de verschillende partnerlanden van Vlaanderen. Deze kwestie wordt weliswaar eventjes aangeraakt in de memorie van toelichting bij het nu voorliggende ontwerp van decreet, maar een en ander komt de heer Roegiers toch wat al te summier voor. Hij pleit er dan ook voor om in de toekomst consequent en systematisch in alle verdragen die Vlaanderen afsluit een aparte paragraaf te wijden aan het respect voor de mensenrechten. De Vlaamse verdragspraktijk zou op dit punt volkomen eenduidig en overzichtelijk moeten worden.

B. Tussenkoms van de heer Eloi Glorieux

De heer Eloi Glorieux wenst zich ten volle aan te sluiten bij de door de heer Roegiers geformuleerde bedenking. Hij vindt het ten algemenen titel overigens bijzonder spijtig te moeten vaststellen dat bij zovele van de in deze commissie ter sprake komende landen vragen gesteld kunnen worden nopens hun respect voor de mensenrechten. Het is dan ook zeker relevant dat Vlaanderen alles zou doen wat binnen zijn mogelijkheden ligt om bij zijn verdragspartners de gevoeligheid voor de mensenrechtenthematiek aan te scherpen. Terzake wil de heer Glorieux de commissieleden overigens ook een citaat van Dom Helder Camara niet onthouden. Die heeft immers ooit gezegd : "Wanneer ik aan liefdadigheid doe, noemt men mij een held. Wanneer ik pleit voor structurele veranderingen, noemt men mij een communist. "

II.2. Cuba

A. Tussenkoms van de heer Patrick Hostekint

De heer Patrick Hostekint verklaart ten algemenen titel positief te staan tegenover de totstandkoming van een investeringsbeschermingsovereenkomst tussen de BLEU en Cuba. Hij wijst er daarbij op dat het onderwerp "Cuba" altijd goed is geweest voor enige controversen. Het land kent zowel rabiate tegenstanders als even rabiate voorstanders. Een polarisatie die bij tijd en wijle trouwens ook in het Vlaams Parlement zichtbaar wordt.

Persoonlijk heeft de heer Hostekint er geen moeite mee om toe te geven dat hijzelf toch altijd wel een beetje een boontje heeft gehad voor Cuba. Het feit dat Cuba sinds de revolutie van 1959, toen Fidel Castro aan de macht kwam, door de VS-boycot onafgebroken heeft moeten afrekenen met een zeer onrechtvaardige, en zelfs bijna onmenselijke, behandeling is daar zeker niet vreemd aan. Het kleine Cuba dat het opneemt tegen de machtige VS, is in de perceptie van velen immers toch een David tegen Goliath-situatie. Daarenboven heeft Cuba op een aantal domeinen wel degelijk puike prestaties neergezet. Zo zijn zowel het onderwijs als de gezondheidszorg er al bij al meer dan behoorlijk uitgebouwd én toegankelijk voor de hele bevolking.

Anderzijds is de heer Patrick Hostekint natuurlijk ook niet blind voor het feit dat Cuba een eenpartijstaat is, dat Fidel Castro – om het zacht uit te drukken – dictatoriale trekjes heeft en dat de mensenrechtensituatie op Cuba zeker niet optimaal is. Soms is er trouwens zelfs sprake van grove mensenrechtenschendingen. De heer Hostekint kan

zich daarbij echter niet van de indruk ontdoen dat deze sub-optimale mensenrechtensituatie minstens deels mee het gevolg is van het internationale embargo waaronder Cuba zolang te lijden heeft gehad. In een dergelijke situatie is het niet onbegrijpelijk dat een regime zich in een soort egelstelling terugtrekt, en elke interne dissidentie gaat wantrouwen. Wanneer men de zaken in historisch perspectief bekijkt, heeft het belegerde Cuba met andere woorden eigenlijk nooit de kans gekregen om een normale democratische ontwikkeling door te maken. Ten algemenen titel bewijst dit overigens nog maar eens dat internationale embargo's steeds op de eerste plaats de gewone bevolking treffen.

Over de afgelopen jaren zijn er trouwens wel degelijk een aantal positieve ontwikkelingen op gang gekomen op Cuba. Zo heeft de kerk sinds het pausbezoek van begin 1998 een veel grotere vrijheid van optreden gekregen dan vroeger het geval was. Maar de heer Hostekint vreest anderzijds wel dat de houding van Washington er onder president Bush-junior zeker niet op zal verbeteren. Diens buitenlands beleid getuigt tot nog toe immers niet bepaald van grote soepelheid.

De druk van een aantal ultra-conservatieve kringen in de VS om Cuba verder te isoleren lijkt voorlopig in elk geval niet af te nemen. Zo wijst de heer Patrick Hostekint erop dat de meest recente Amerikaanse embargo-wet tegen Cuba – de uit 1996 daterende wet Helms-Burton (officieel de "Cuban Liberty and Democratic Solidarity Act") – zelfs niet-Amerikaanse firma's die handel drijven met Cuba blootstelt aan VS-sancties. Deze wetgeving is ondertussen dan ook strijdig bevonden met de regels van de Wereldhandelsorganisatie, terwijl ook de Europese Unie deze wetgeving totaal afwijst.

Door op die manier systematisch de economische onderbouw van de Cubaanse samenleving te saboteren, poogt de VS (en dan meer bepaald de conservatieve kringen in de VS, waar ook de Cubaanse emigrantenlobby in Florida prominent deel van uitmaakt) meteen ook het hele maatschappelijk functioneren op Cuba te ontwrichten, om zo Cuba definitief op de knieën te krijgen. Ze leken daar in eerste instantie ook aardig in te lukken, maar werden uiteindelijk gedwarsboomd doordat Cuba er in toenemende mate in slaagt om investeringen uit andere regio's aan te trekken. In Europa zijn het met name vooral Spaanse ondernemingen die bereid zijn gebleken om op Cuba te investeren, maar ook België laat zich terzake niet geheel onbetuigd. De dreiging van VS-sancties blijft voor de op Cuba investerende ondernemingen echter steeds latent aanwezig.

De heer Hostekint juicht in dat opzicht dan ook toe dat Vlaanderen zich toch heeft willen engageren ten aanzien van Cuba. Een aantal bedrijven uit de privé-sector investeren in de toerismebranche, en ook de Vlaamse overheid is er actief via een aantal onderwijsprojecten die reeds medio de jaren negentig werden opgestart door de toenmaals bevoegde minister, de heer Luc Van den Bossche.

Afsluitend verklaart de heer Patrick Hostekint dan ook ten volle achter de goedkeuring van dit BLEU-investeringsbeschermingsakkoord met Cuba te staan. Hij benadrukt daarbij echter tegelijk dat, voor wat hem betreft, ook Cuba er uiteindelijk toe moet komen om de universele mensenrechten ten volle te respecteren.

B. Tussenkomen van de heer Eloi Glorieux

De heer Eloi Glorieux verklaart zich in algemene lijnen te kunnen terugvinden in de door de heer Patrick Hostekint geformuleerde bemerkingen. Van de drie Midden-Amerikaanse landen die vandaag ter discussie voorliggen, heeft Cuba ongetwijfeld het – voor het Amerikaanse continent – minst typische politieke systeem. Maar een en ander belet niet dat het, evengoed als de twee andere genoemde landen, in wezen een ontwikkelingsland is. Alleen daarom al, vindt de heer Glorieux het dan ook een goed idee dat Vlaanderen zijn economische samenwerking met Cuba probeert op te drijven.

De heer Glorieux meent dat het met betrekking tot Cuba hoog tijd is om de momenteel nog steeds bestaande hypocrisie te laten varen, en voluit te kiezen voor samenwerking. Hij wil daarbij niet ontkennen dat bepaalde mensenrechten, en dan met name wat men de "politieke" rechten pleegt te noemen, in Cuba onvoldoende gehonoreerd worden. Maar zulks is zijns inziens vooral het gevolg van de constante dreiging van inmenging door de VS, waaronder het eiland nu al meer dan veertig jaar leeft. Van een belegerd regime, of beter een regime van een belegerde staat, kan men immers maar moeilijk verwachten dat het zich coulant zal opstellen ten aanzien van zijn tegenstanders. De – legitieme – verdediging van de eigen onafhankelijkheid en soevereiniteit, gaat op die manier onvermijdelijk voor een stuk ten koste van de traditionele politieke vrijheden, die nolens volens wat moeten teruggedrongen worden.

Overigens wenst de heer Eloi Glorieux een en ander ook wel wat in perspectief te plaatsen. In vele landen van de Centraal-Amerikaanse regio bestaan de politieke rechten in kwestie ook enkel

op papier. Als we bijvoorbeeld Nicaragua, El Salvador of Honduras nader bekijken, is qua politieke rechten formeel alles in orde, terwijl ze in de praktijk totaal worden uitgehold door de door de VS geïnspireerde "low-intensity warfare", die heel vaak neerkomt op een de facto soort van sluipende burgeroorlog. In het licht daarvan is het volgens de heer Glorieux nog maar de vraag of de Cubanen inderdaad zoveel slechter af zijn.

De hypocrisie van de Verenigde Staten wordt volgens de heer Glorieux ook bijzonder goed geïllustreerd door een aantal zaken die vermeld staan in de memorie van toelichting. Met name verwijst de heer Glorieux daarvoor naar het door de VS gehanteerde immigratiebeleid, dat wars is van elke humanitaire bekommernis. Wanneer mensen uit Haïti, Puerto Rico of El Salvador met gammele bootjes proberen te landen op de kusten van de VS, worden ze immers zonder pardon terug de Golf van Mexico in gedreven. Eenzelfde bootje met Cubaanse vluchtelingen wordt – om louter politieke redenen – zonder problemen tot het VS-grondgebied toegelaten. De zaak Elián Gonzalez was in dat opzicht dan ook het toppunt van hypocrisie. Tegenover de rest van Centraal-Amerika is de VS-houding echter ondubbelzinnig : illegale migranten komen er niét in.

De heer Eloi Glorieux wijst er verder op dat Cuba, qua overige types van mensenrechten (sociale grondrechten, bijvoorbeeld), wel degelijk beter scoort dan andere derde wereldlanden die onder de hegemonie van het kapitalistische Westen staan. Op sommige sociale terreinen scoort Cuba zelfs beter dan de VS zelf. Zo is dakloosheid er bijvoorbeeld een bijna onbestaand probleem. Hetzelfde geldt trouwens voor onderwijs en gezondheidszorg.

Een en ander betekent volgens de heer Glorieux overigens ook niet dat we het gebrek aan politieke rechten op Cuba dan maar gewoon zouden moeten dulden of goedpraten. Maar we moeten wel de afweging maken met de situatie in vele andere Centraal-Amerikaanse landen, waar zagezegd wel vrije verkiezingen worden gehouden, maar waar tegelijk ook de meest abjecte mensenrechtenschendingen worden begaan door quasi-straffeloos opererende rechtse doodseskaders.

Bij wege van conclusie meent de heer Glorieux dat het hoog tijd is dat de Europese Unie de Amerikaanse boycot van Cuba terzijde zou schuiven en dat de Helms-Burtonwet langs de Wereldhandelsorganisatie teniet zou worden gedaan. Hij is dan ook uitermate verheugd over de initiatieven die nog maar recent door de federale minister van Bui-

tenlandse Zaken en door de federale staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking werden genomen richting Cuba.

C. Tussenkoms van de heer Karim Van Overmeire

Voorafgaandelijk aan zijn eigenlijke inhoudelijke tussenkoms wenst de heer Karim Van Overmeire op te merken dat het hem toch wel enigszins merkwaardig overkomt dat in dit ontwerp van decreet drie erg uiteenlopende landen werden samengebundeld. Behoudens hun geografische ligging in de Midden-Amerikaanse regio hebben deze landen immers vrijwel niets met elkaar gemeen. Het ware zijns inziens dan ook beter geweest om afzonderlijke ontwerpen van decreet in te dienen voor elk van deze landen.

Cuba is trouwens in alle opzichten een merkwaardig geval. Zelfs wanneer we de hele Amerikaanse hemisfeer in de vergelijking betrekken, blijft Cuba nog steeds een vreemde eend in de bijt. De heer Van Overmeire beaamt daarbij overigens grif de opmerking van de heer Hostekint luidens dewelke Cuba zowel rabiate voorstanders als rabiate tegenstanders kent. Hijzelf verklaart, in tegenstelling tot sommige andere leden van zijn fractie, niet per definitie tot het rabiate anti-Cuba kamp te behoren.

Anderzijds meent de heer Van Overmeire dat we ons in deze ook niet moeten laten leiden door valse romantiek. Een klein, en in wezen vlak onder de kust van de VS gelegen eiland, dat het nu al tientallen jaren aandurft om die supermacht te tarten mag dan al wat tot de verbeelding spreken, maar dat is op zich niet voldoende reden om er kritiekloos te gaan achterstaan.

De heer Karim Van Overmeire wil daarbij overigens best erkennen dat Cuba het op een aantal domeinen, onder andere onderwijs en gezondheidszorg, inderdaad beter doet dan vele andere Latijns-Amerikaanse landen. De eerlijkheid gebiedt om te erkennen dat de armen op Cuba doorgaans beter af zijn dan in de sloppenwijken van een of andere Zuid-Amerikaanse grootstad.

De eerlijkheid gebiedt echter ook dat men de beide kanten van de medaille bekijkt. De verhalen over de vele Cubaanse vluchtelingen die in gammele bootjes de VS proberen te bereiken mogen dan al waar zijn, maar tegelijk moet men zo eerlijk zijn om toe te geven dat van de talloze mensen die proberen te vluchten uit Centraal-Amerika nooit iemand enige poging onderneemt om in Cuba te raken. Iedereen wil integendeel naar die – beweerdelijk toch zo verfoeilijke – Verenigde Staten.

Hetzelfde geldt overigens voor de poging van sommigen om het ontbreken van politieke basisrechten op Cuba zo al niet te vergoelijken, dan toch te relativiseren. Ook daar moet men consequent zijn. Mensenrechten zijn ófwel universeel, en dan moeten we inderdaad altijd en overal proberen ze ingang te doen vinden, ófwel zijn ze niet universeel. Het kan echter niet zijn dat ze "à la tête du client" (d.w.z. op basis van het feit of men al dan niet sympathie heeft voor een regime) de ene keer wel en de andere keer niet belangrijk bevonden worden.

Volgens de heer Karim Van Overmeire moet de basisvraag bij de bespreking van dit BLEU-akkoord met Cuba dan ook zijn of we door het bevorderen van de economische ontwikkeling ervoor kunnen zorgen dat er in dat land uiteindelijk ook op politiek vlak iets begint te bewegen. De memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet stemt de heer Van Overmeire dienaangaande echter weinig hoopvol. Het Cubaanse regime blijkt immers niet of nauwelijks bereid om enige substantiële wijziging aan te brengen aan het bestaande politieke systeem. En hoe men het ook bekijkt : Fidel Castro is géén sociaal-democraat. Hij gelooft zelfs helemaal niet in de parlementaire democratie, maar hangt als revolutionair socialist de doctrine van het "zuivere" socialisme aan. De memorie van toelichting laat er dan ook geen twijfel over bestaan : Cuba is een eenpartijstaat, er is geen legale oppositie, Fidel Castro is tegelijk regeringshoofd, voorzitter van de ministerraad en president, de Cubaanse regering voert een actieve diplomatie tegen het streven van onder meer de Europese Unie om politieke veranderingen en verbeteringen van de mensenrechtensituatie te bewerkstelligen, Cuba blijft ook de conditionaliteit van de Europese benadering (d.w.z. volledige samenwerking in ruil voor een verbetering van de mensenrechten) afwijzen.

De heer Karim Van Overmeire kan dan ook niet anders dan constateren dat de Cubaanse regering nergens ook maar in het minst belooft dat ze bij opheffing van de boycot en normalisering van de betrekkingen zal overstappen naar een klassiek democratisch systeem, waarin de volkswil langs democratische verkiezingen zal gepeild worden. Wel integendeel : Fidel Castro maakt ten volle duidelijk dat hij hoe dan ook zijn socialistisch systeem wenst te behouden. Het enige verschil met vroeger is dat hij nu weliswaar het Westen uitnodigt om via investeringen op Cuba zijn regime mee verder in stand te houden.

Afsluitend verklaart de heer Van Overmeire dan ook dat de Vlaams Blok-fractie, om de hoger genoemde redenen, het decreetsartikel met betrekking tot Cuba níet zal goedkeuren.

D. Tussenkoms van de heer Etienne Van Vaerenbergh

Daar waar de heer Etienne Van Vaerenbergh best begrip kan opbrengen voor de volkomen legitieme bezorgdheden en opmerkingen die de vorige sprekers hebben naar voor gebracht aangaande de situatie van de mensenrechten op Cuba en bij de andere twee prospectieve verdragspartners, meent hij toch dat het debat wat de verkeerde richting dreigt uit te gaan. Het gaat in deze immers specifiek over BLEU-investeringsbeschermingsakkoorden, wier enige functie erin bestaat om onze investeerders te beschermen wanneer ze ondernemingsactiviteiten opzetten in een van de drie betrokken partnerlanden. De werkingssfeer van de nu voorliggende verdragen is dus strikt beperkt tot het economisch-financiële domein. Men moet dus goed voor ogen houden dat ze als dusdanig geen enkele politieke component hebben en – uit hun aard – in wezen ook geen dergelijke politieke component kunnen omvatten.

Dit doet vanzelfsprekend geen afbreuk aan het feit dat we te allen tijde (maar wel op andere manieren) moeten blijven hameren op het respect voor de mensenrechten in die landen waar hun naleving problematisch is. In het soort van verdragen dat nu voorligt moet men echter insgelijks te allen prijze voorkomen dat verschillende thematieken met elkaar vermengd zouden raken. Deze verdragen moeten immers financieel-economische zekerheid verschaffen aan investeerders, iets wat haaks staat op het introduceren van een politieke component, aangezien die laatste onvermijdelijk altijd een element van onzekerheid en subjectiviteit inhoudt.

Een laatste bemerking die de heer Van Vaerenbergh wil maken, is gebaseerd op een persartikel dat hij nog maar enkele dagen geleden onder ogen heeft gekregen. In het betreffende artikel deed een Amerikaanse onderminister een virulente en zelfs ronduit agressieve uitval naar Cuba. Als de officiële lijn van de VS nog steeds is dat het regime van Fidel Castro hoe dan ook, en koste wat het kost, ten val moet worden gebracht, stelt de heer Van Vaerenbergh zich toch vragen bij de mate waarin de Europese Unie en andere landen echt een autonoom beleid kunnen voeren vis à vis Cuba.

II.3. Mexico

Inzake de betrekkingen met Mexico, verwijst de heer Eloi Glorieux naar een resolutie¹ die op 23 februari 2000 (parallel met de bilaterale overeenkomst tussen de EU en Mexico) werd gestemd in het Vlaams Parlement. Waarbij hij terzijde ook nog meegeeft dat de heer Paul Van Grembergen, toen nog in zijn hoedanigheid van parlements lid, een van de medeondertekenaars van dit voorstel van resolutie was.

De bekommernissen die toen in die resolutie werden naar voor gebracht, hebben volgens de heer Glorieux niets aan actualiteit ingeboet. Zo moet er nog steeds op worden toegezien dat de economische samenwerking met de EU aan de ganse bevolking ten goede komt en ook bijdraagt aan de duurzame socio-economische ontwikkeling van de armste en meest achtergestelde bevolkingsgroepen. De in het samenwerkingsakkoord voorkomende bepalingen inzake de bescherming van het leefmilieu moeten strikt worden nageleefd. Er moet een gedegen en onafhankelijk onderzoek komen naar de geweldplegingen en mensenrechtenschendingen in Mexico, en degenen die zich daaraan schuldig hebben gemaakt moeten door een onpartijdige rechtbank worden berecht. En het inzetten van paramilitaire groepen bij politieke en sociale conflicten moet afdoender bestreden worden. Ook werd – op instigatie van de heer Jacques Laverge – in de resolutie een passage ingelast luidens dewelke de Mexicaanse overheid een efficiënt drugsbestrijdingsbeleid diende te voeren, gericht op het ontmaskeren en berechten van de organisatoren en financiers.

Voor de heer Glorieux staat het dan ook buiten kijf dat de zaken die toenmaals vanuit het parlement aan de Vlaamse regering werden gevraagd, ten volle relevant blijven bij het nu voorliggende akkoord.

II.4. El Salvador

Specifiek voor wat El Salvador betreft, brengt de heer Eloi Glorieux in herinnering dat het land zeer zwaar getroffen werd door de orkaan Mitch. Ten algemenen titel acht de heer Glorieux dit een zeer ernstige waarschuwing te zijn voor wat de derde wereldlanden mogelijks te wachten staat als het broeikas effect zich verder doorzet. De getroffen

landen zullen in dat geval nagenoeg totaal afhankelijk worden van hulp uit het Westen.

Hij pleit er dan ook voor om van dit thema een prioriteit te maken in de Vlaamse samenwerking met de landen uit de derde wereld. Daarnaast moeten er vanzelfsprekend ook en vooral in de geïndustrialiseerde wereld maatregelen worden genomen om de uitstoot van broeikasgassen drastisch terug te dringen.

III. ALGEMENE BESPREKING : REPLIEKEN VAN DE MINISTER

In zijn antwoord verklaart de minister het volkomen normaal te vinden dat discussies over verdragen aanleiding kunnen zijn tot de meest uiteenlopende beschouwingen. Dat maakt voor een deel trouwens ook de charme uit van de werkzaamheden van een buitenlandcommissie. Hij kan de commissieleden daarenboven ook verzekeren dat de door hen in commissie geformuleerde bedenkingen – vanzelfsprekend naast diverse andere factoren – wel degelijk mee het Vlaams buitenlands beleid aansturen.

Tegelijk wil de minister echter wel benadrukken dat de drie verdragen die nu voorliggen een zeer specifieke en beperkte werkingsfeer hebben. In essentie zijn ze met name enkel gericht op het creëren van een gunstig investeringsklimaat, doordat ze een juridisch kader aanreiken waarbinnen de risico's die normalerwijze verbonden zijn aan investeringen in niet-OESO-landen worden ingeperkt. Het gaat in deze akkoorden dus in essentie over de toegang tot het grondgebied voor vreemde investeerders, over de repatriëring van de opbrengsten van investeringen in den vreemde, en over bescherming tegen (of vergoeding voor) onteigenende maatregelen.

In dat opzicht verschillen deze beperkte BLEU-investeringsbeschermingsakkoorden dan ook fundamenteel van de hier door sommige sprekers (onder andere i.v.m. Mexico) aangehaalde EU-associatie- of partnerschapsakkoorden. Die laatste zijn immers doorgaans zeer omvattende overeenkomsten waarin in de regel wél het globale beeld in aanmerking wordt genomen. Naast evidente handelsaspecten, wordt daarom in dat soort van overeenkomsten ook over mensenrechten, milieu, onderwijs e.d.m. gehandeld. Meestal is er trouwens ook een mechanisme in opgenomen dat toelaat om – in beginsel wederzijds (maar de facto meestal vanuit Europa) – elkaars respect voor de mensenrechten te evalueren, en daar zelfs eventueel consequenties

¹ Voorstel van resolutie betreffende de mensenrechten in Mexico en de toepassing van de democratische clausule in de bilaterale overeenkomst tussen de Europese Unie en Mexico, *Parl. St.* VI. Parl. 1999-2000, nr. 210/2

aan te verbinden qua verdere uitvoering van de overeenkomst in kwestie.

Voor wat dan specifiek de kwestie van de mensenrechten op Cuba betreft, verklaart de minister dat men maar moeilijk kan ontkennen dat er op Cuba dienaangaande inderdaad al langer problemen zijn. De kwestie is zelfs niet ontstaan bij de machtsovername door Fidel Castro in 1959, maar was ook daarvoor – onder het regime van dictator Fulgencio Batista – al zeer acuut. Men kan dus zonder overdrijven stellen dat er nu al meer dan een halve eeuw heel wat loos is met de fundamentele rechten van de Cubanen.

Een en ander betekent dan ook dat men logischerwijze op korte termijn geen fundamentele veranderingen in die situatie moet verwachten. De minister is er integendeel ten gronde van overtuigd dat veranderingen heel wat tijd zullen vergen én zich maar zullen kunnen voordoen mits de socio-economische omgevingsfactoren daarvoor gunstig zijn. Iets waar de nu voorliggende verdragen hopelijk zullen kunnen toe bijdragen. Voor de minister is het immers duidelijk dat welvaartscreatie zowel aan de grondslag ligt van het ontstaan van een georganiseerde arbeidersbeweging, als de basis vormt voor de opkomst van een middenklasse. En het is pas wanneer die twee krachten elkaar vinden dat zich sociale veranderingen ten gronde voordoen.

De minister preciseert daarbij dat dit overigens in genedele belet dat men blijvend aandacht moet hebben voor de, inderdaad soms bijzonder ergerlijke, vergrijpen tegen de mensenrechten die zich op Cuba voordoen. Terzake acht de minister het overigens ook niet echt decent om de mensenrechtenschendingen op Cuba te vergoelijken door ze te vergelijken met – inderdaad soms ergere – mensenrechtenschendingen in andere landen en onder andere regimes. Voor hem is het duidelijk dat álle schendingen van de mensenrechten verwerpelijk zijn. Het gaat dan ook niet op om verschillende vormen en gradaties van menselijk leed tegen elkaar af te wegen.

Afsluitend wenst de minister de commissieleden er echter wel op te wijzen dat de VN-mensenrechtencommissie (die van jaar tot jaar opvolgt in welke landen de mensenrechten geschonden worden), gemeend heeft Cuba in 2001 niet langer op zijn lijst te moeten opnemen. Op zich betekent dit daarom nog niet dat Cuba nu volkomen in orde is met de mensenrechten, maar het is wel een behoorlijk goede indicatie voor een geleidelijke verbetering van de toestand.

IV. STEMMINGEN

IV.1. Stemming over de artikelen

Voorafgaandelijk aan de stemmingen verzoekt de heer Karim Van Overmeire nogmaals nadrukkelijk om in de toekomst niet meer te werken met verzameldecreten waarin verdragen met zeer uiteenlopende landen zijn opgenomen. Een systeem waarin per land een afzonderlijk parlementair stuk wordt ingediend verdient zijns inziens de voorkeur. Het huidige "verzameldecreet" laat immers wel toe om zonodig tegen de verdragsluiting met een bepaald land te stemmen bij de artikelsgewijze bespreking, maar men dreigt zo wel in een erg gewrongen situatie terecht te komen bij de stemming over het geheel van het ontwerp van decreet.

Artikel 1

Op artikel 1 werd door de heren Luc Van den Brande, Jacques Laverge, Patrick Hostekint, Frans Ramon, Etienne Van Vaerenbergh en Freddy Sarens een amendement ingediend [Stuk 1051 (2001-2002) – Nr. 2] dat ertoe strekt het gehele artikel te vervangen door de bepaling "Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid."

In het oorspronkelijke artikel 1 van het ontwerp van decreet werd ten onrechte vermeld dat dit decreet gewest- en gemeenschapsaangelegenheden regelde. Zowel uit de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet, als uit de formulering van artikel 1 in het voorontwerp van decreet dat aan de Raad van State werd voorgelegd (formulering waar de Raad van State ook geen opmerking bij maakte), als uit de verdragspraktijk inzake BLEU-investeringsbeschermingsakkoorden moet echter blijken dat het bij dit ontwerp van decreet enkel over gewestbevoegdheid gaat. Via dit amendement wordt derhalve de bevoegdheidsgrondslag gecorrigeerd.

Ter stemming gelegd wordt het amendement dan ook aangenomen bij unanimité van acht stemmen.

Aangezien het amendement ertoe strekt het volledige artikel 1 te vervangen, geldt de goedkeuring van dit amendement meteen ook als aanneming van artikel 1.

Artikel 2

Ter stemming gelegd wordt het tweede artikel van het ontwerp van decreet (betreffende het akkoord tussen de BLEU en Cuba) aangenomen met zes stemmen tegen twee.

Artikel 3

Ter stemming gelegd wordt daarna het derde artikel van het ontwerp van decreet (betreffende het akkoord tussen de BLEU en Mexico) aangenomen bij unanimité van acht stemmen.

Artikel 4

Ter stemming gelegd wordt daarna ook het vierde artikel van het ontwerp van decreet (betreffende het akkoord tussen de BLEU en El Salvador) eveneens aangenomen bij unanimité van acht stemmen.

IV.2. Stemming over het geheel

In zijn geheel ter stemming gelegd wordt het ontwerp van decreet houdende instemming met : "(1°) de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Cuba inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 19 mei 1998 ; (2°) de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Verenigde Mexicaanse Staten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Mexico op 27 augustus 1998 ; (3°) de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek El Salvador inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 12 oktober 1999", ten slotte aangenomen met zes stemmen bij twee onthoudingen.

De verslaggever,

De voorzitter,

Jacques LAVERGE Luc VAN DEN BRANDE

TEKST AANGENOMEN DOOR DE COMMISSIE

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek Cuba inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 19 mei 1998, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 3

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de Verenigde Mexicaanse Staten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Mexico op 27 augustus 1998, zal volkomen gevolg hebben.

Artikel 4

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de regering van de republiek El Salvador inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 12 oktober 1999, zal volkomen gevolg hebben.
